

Utbildningsinspektion i Värmdö gymnasium

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Värmdö gymnasium	Antal studerande
Gymnasieskola	1 036

Utbildningen vid skolan omfattar följande program:

- Samhällsvetenskapsprogrammet med de nationella inriktningarna samhällsvetenskap och ekonomi samt två lokala inriktningar: ekonomi/engelska och beteendevetenskap
- Naturvetenskapsprogrammet med de nationella inriktningarna naturvetenskap och matematik/data samt två lokala inriktningar: forskning/journalistik och räddningstjänst
- Estetiska programmet med de nationella inriktningarna bild och form och musik.
- Handels och administrationsprogrammet med lokal inriktning: handel - turism och hotell med räddningstjänstprofil. Detta program kommer fr.o.m. läsåret 2005/2006 att lokaliseras till G2 – Gustavsbergs gymnasium i Värmdö

Värmdö gymnasium har sedan 1999 haft Skolverkets uppdrag att anordna distansutbildning för gymnasieungdomar utomlands. Det är för närvarande ca 80 ungdomar som studerar på detta sätt. De kan studera på samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammen och även enstaka kurser.

Knappt hälften av Värmdö gymnasiums elever kommer från Värmdö. Merparten av eleverna kommer från kommunerna Stockholm och Nacka. Resterande del av Värmdö kommuns gymnasieungdomar går antingen i fristående gymnasieskola i kommunen eller närliggande kommun eller kommunal gymnasieskola i närliggande kommun.

Skolan har från starten varit lokaliserad vid Gullmarsplan och Värmdö kommun har för närvarande inga planer på att flytta skolan till Värmdö. Skolans huvudbyggnad är från 1940-talet. Viss del av verksamheten exempelvis programinriktningar som har räddningstjänst i sin utbildning är lokaliserad till Gustavsberg i lokaler anpassade för den verksamheten.

Genomförandet av inspektionen i Värmdö gymnasium

Skolverket sände den 13 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Värmdö gymnasium har bestått av undervisningsråden Lilian Berglund Wallin och Elisabeth Ritchey samt experten Hans-Olov Hanselid. Besök i Värmdö gymnasium inleddes den 5 oktober 2004 och avslutades den 7 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildnings-

inspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Värmdö gymnasium, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Värmdö gymnasium genomfördes formella intervjuer med rektor/skolledning, elever i årskurs 1 och 3, lärare, elevvårdspersonal, studie- och yrkesvägledare samt kurssamordnare, representanter för elevrådsstyrelsen samt föräldrar. Lektioner besöktes i olika program och kurser. Under besöket fördes också samtal med elever och annan personal än de formellt intervjuade.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Vid inspektionstillfället gavs inspektionen ett intryck av att eleverna i Värmdö gymnasium känner sig sedda och trygga och trivs bra i skolan. Rektorn brukar ofta stå utanför skolan på morgonen och hälsa på alla elever vilket uppskattas. I den stora ljushallen strömmar svaga toner av klassisk musik ut över elever och personal när de börjar dagen – ett elevinitiativ för att skapa en trivsamt miljö. Överallt är det rent och snyggt och man kan på många ställen se elevarbeten uppsatta på såväl väggar som i montrar. När inspektörerna frågade elever varför de valt Värmdö gymnasium blev svaren: bra lärare och undervisning, god stämning och bra miljö.

Enligt eleverna förekommer vare sig mobbning eller annan kränkande behandling i skolan. I den senaste elevenkäten, en enkät som genomförs i årskurs 2 varje år, var det nittiosex procent av eleverna som svarade att de kände sig trygga i skolan. Enligt skolans tillgängliga statistik ligger Värmdö gymnasium högst av alla Stockholms gymnasieskolor i detta avseende. Tryggheten och trivselt i bland eleverna bekräftades under inspektionen. Enligt såväl skollagen som läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf94) är det skolans uppgift att till eleverna förmedla och förankra den värdegrund som vårt samhälle vilar på, bl.a. alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, att bemöta

främlingsfientlighet och intolerans med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser och att eleverna skall utvecklas till att bli aktiva och ansvarstagande individer och medborgare. Inspektörerna har i Värmdö gymnasium funnit många mycket goda exempel på detta och anser att skolan följer författningarna väl i detta avseende.

Som ett exempel på elevernas ansvarstagande och värderingar kan nämnas att representanterna från elevrådsstyrelsen har initierat en temavecka om rasism och främlingsfientlighet. På inspektörernas fråga om det fanns inslag av de här företeelserna på skolan blev svaret att det inte förekom alls. Eleverna kom på idén när det stått ungdomar utanför skolan och delat ut flygblad med rasistiskt innehåll och även lyckats sprida det inne på skolan. Elevrådet tyckte att det var viktigt att alla får kunskaper om rasismen, dess orsaker och vilka uttryck den tar sig idag för att kunna motverka de idéerna. De har fått positivt gensvar från såväl skolledning som lärare på skolan för att anordna temaveckan. Ett annat exempel är att jämställdhetsgruppen på skolan bl.a. anordnat en kurs i feministiskt självförsvar för alla kvinnliga elever i alla årskurser. Kursen resulterade bl.a. i en intensiv diskussion på skolans intranät om varför inte skolans manliga elever fick ta del av kursen, där genusperspektivet belystes allsidigt.

Även målen i läroplanen om att eleverna skall lära sig förstå demokratins principer och utveckla förmåga att arbeta i demokratiska former har enligt inspektörerna fått stort genomslag bland Värmdö gymnasiums elever. Elevrådsstyrelse-representanterna i Värmdö gymnasium uppvisade en mycket hög medvetenhet om hur deras roll utvecklats till att successivt bli alltmer delaktiga och ansvarstagande i skolans angelägenheter både gentemot de elever de representerar och gentemot skolan i stort. De intervjuade representanterna från elevrådsstyrelsen berättade att de på egen hand haft introduktionsutbildning i skoldemokrati för nya elevrådsrepresentanter på en kursgård. Innehållet i utbildningen hade elevrådsstyrelsen planerat själva.

Eleverna skall även enligt läroplanen få kunskap om målen i sin utbildning och erbjudas möjligheter att pröva på olika arbetsmetoder och sätt att lära för att sedan kunna påverka och utforma sitt lärande på det sätt som passar dem bäst. De intervjuade eleverna i årskurs 1 och 3 uttrycker att de ges goda möjligheter till inflytande över såväl planering som innehåll i undervisningen och anser att det är lätt att tala med lärarna om undervisningen. Inspektörerna såg även direkta exempel på detta vid lektionsbesöken och bedömer utifrån ovanstående att eleverna i Värmdö gymnasium i hög grad kan påverka sitt lärande och sin undervisning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten avseende normer och värden i Värmdö gymnasium är mycket bra. Eleverna trivs och känner sig trygga. De upplever inte att det förekommer några kränkningar på skolan. De anser sig bli behandlade med respekt och att deras synpunkter tas till vara. Eleverna utövar inflytande på såväl sitt eget lärande som på undervisningen i stort. De tar ansvar för miljön i skolan och arbetar aktivt för jämställdhet och mot rasism.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Värmdö gymnasium har många av läroplanens mål konkretiserade och inskrivna i sin lokala arbetsplan och både rektor och lärare ger uttryck för att läroplanens kunskapssyn och olika former av lärande är viktiga beståndsdelar i diskussioner på skolan och i det ständigt pågående pedagogiska utvecklingsarbetet.

Eleverna har god kunskap om kursmål och utbildningsmål samt betygskriterier. På de lektioner inspektörerna observerade visade många elever stort intresse för sina studier och en lust att lära. Eleverna deltog i planering av kommande kursavsnitt, arbetade såväl självständigt som tillsammans med andra, diskuterade och ifrågasatte. Inspektörerna såg även exempel på att eleverna fick tillämpa erövrade kunskaper på olika sätt. Inspektörerna finner att resultaten i dessa avseenden på ett föredömligt sätt överensstämmer med läroplanens intentioner om att skolan skall skapa goda betingelser för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling, att eleverna skall få tillit till sin egen förmåga att lära både självständigt och tillsammans med andra samt att studierna skall vara intressanta och lustfyllda.

Skolverkets databas SIRIS visar att Värmdö gymnasium våren 2003 hade ett genomsnittligt högre resultat avseende slutbetyg jämfört med riket totalt och även högre betygsresultat i alla program jämfört med samma programs resultat i riket totalt. Andelen elever från Värmdö gymnasium med grundläggande behörighet till högskolestudier har ökat från sjuttio procent år 2000 till nittiotvå procent år 2003. Andelen IG - betyg i kärnämnen för avgångselever våren 2004 var enligt skolans egen statistik fem procent, vilket är ett sämre resultat än förra läsårets fyra procent men bättre än tidigare år. Skolan har en s.k. studio där elever med behov av stöd av olika slag får hjälp. Bl.a. kan de elever som fått IG på sina kurser få stöd i arbetet med att nå målen i de kurserna. Enligt kvalitetsredovisningen för läsåret 2002/03 förbättrades resultaten markant för elever som fått IG i kurserna svenska A, engelska A och matematik A efter att de arbetat i skolans studio.

Inspektörerna bedömer att Värmdö gymnasiums ständiga förbättringsarbete givit mycket goda resultat. Sedan skolan startade har de genomsnittliga slutbetygen förbättrats och antalet IG har sett över längre tid, minskat. De elever som får IG i någon kurs under studietiden i Värmdö gymnasium erbjuds stöd och många av dem som tar del av stödet blir godkända.

Eleverna i Värmdö gymnasium har även mycket goda kunskaper om vilka valmöjligheter det finns under studietiden och efter gymnasiestudierna t.ex. om vad det innebär att studera vid olika universitet och högskolor. Dels har eleverna tillgång till en väl fungerande studie- och yrkesvägledning på skolan, dels har eleverna möjligheter till samarbete med ett flertal högskolor och universitet,

exempelvis har elever på naturvetenskapsprogrammet under en vecka arbetat tillsammans med forskare ute på fältet inom olika naturvetenskapliga områden. Skolan har kontakter med ett flertal universitet och högskolor. Enligt läroplanen skall skolan bl.a. sträva efter att eleverna successivt ökar sin förmåga att se vilka valmöjligheter de har inför framtiden och att kunna ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av både erfarenheter och kunskaper som de tillägnat sig samt den aktuella information de får av skolan. Inspektions-teamet finner att eleverna i Värmdö gymnasium får mycket goda förutsättningar att göra olika val inför framtiden.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att kunskapsresultaten i Värmdö gymnasium är mycket goda. Eleverna på Värmdö gymnasium får under sin studietid möjlighet att lära på olika sätt, såväl i samarbete med andra som enskilt, såväl teoretiskt som praktiskt och genom olika sinnen. Elever som är i behov av stöd fångas snabbt upp och får adekvat hjälp vilket gör att många elever med IG-resultat lyckas bli godkända. Eleverna i Värmdö gymnasium får även mycket goda kunskaper om vad som väntar efter gymnasiestudierna genom de rika kontakter och utbyten som skolan har med universitet och högskolor i Stockholmsområdet.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Eleverna i Värmdö gymnasium har möjligheter till inflytande i form av mentorsråd (motsvarigheten till klassråd), elevråd och pedagogiskt forum (på programnivå). Skolan har även valda elevskyddsombud. Skolan saknar för närvarande den i skolförfattningarna föreskrivna skolkonferensen.

Mentorsråden är schemalagda och varje gång behandlas vissa stående punkter som arbetsmiljön, elevernas arbetsbelastning och tisdagsplaneringen (dagen för studiebesök och annan pedagogisk verksamhet då inte ordinarie schema gäller). De intervjuade eleverna i årskurserna 1 och 3 gav uttryck för att mentorsråden fungerade bra medan representanterna för elevrådsstyrelsen ansåg att det inte alltid tidsmässigt fungerade i alla klasser.

Elevråd med klassernas representanter hålls var tredje vecka och elevrådsstyrelsen träffar rektor/skolledningen varannan vecka. Elevrådet har en egen budget och lokal. De har även en egen plats på skolans hemsida, där bl.a. protokollen från elevrådsmöten och elevrådsstyrelsemöten publiceras. Elevrådsstyrelsen anser att de har mycket bra kontakt med rektorn och övrig skolledning och att de för det mesta får information i tid med möjlighet att yttra sig kring frågor som är viktiga för eleverna.

Pedagogiskt forum hålls två gånger per termin och består av två representanter för varje klass, programansvarig skolledare och lärarrepresentanter. Syftet med detta forum är att det skall finnas en direktkontakt mellan elever och skolledning och att man i detta forum skall ta upp frågor rörande utbildningen på respektive program.

Elevskyddsombuden har fått adekvat utbildning för sitt uppdrag och bedriver ett aktivt arbete såväl med fysiska miljöfrågor som med psykosociala frågor, t.ex. deltar de tillsammans med elevvårdsteamet för att förbättra handlingsprogrammet mot kränkande behandling.

Förutom dessa formella instanser finns ett antal skolföreningar: Triton - för trivsel på skolan, Skoltidningen Klass, ett matråd, en jämställdhetsgrupp och en skolidrottsförening.

Inspektörerna bedömer att möjligheterna för eleverna i Värmdö gymnasium att delta och utöva inflytande på verksamheten och miljön är mycket goda. Skolkonferens måste dock komma till stånd i enlighet med gymnasieförordningens krav.

Värmdö gymnasiums elever har den förordningsmässiga tillgången till skolsköterska och skolläkare. Skolsköterskan genomför den vederbörliga hälsoundersökningen.

Skolan har ett handlingsprogram och en arbetsgrupp mot mobbning med en åtgärdsplan som innehåller förslag på förebyggande åtgärder samt anvisningar för vem som skall agera om något händer och hur. Det tar även upp vad som skall göras om vuxen kränker elev. Handlingsprogrammet är under omarbetande av elevvårdsteamet tillsammans med elevskyddsombuden för att handlingsprogrammet skall omfatta inte bara mobbning utan alla former av kränkande behandling. Inspektörerna bedömer att programmet mot mobbning håller en mycket god kvalitet men bara avseende just mobbning. Inspektörerna ser den pågående omarbetningen både som positiv och nödvändig för att kunna uppfylla kraven i såväl skollag som läroplan på att förebygga och åtgärda alla former av kränkningar.

Skolan försöker även implementera värdegrunden med en lokal kurs som heter levnadslära. Kursen uppskattas mycket av eleverna och de har stor frihet ta upp för dem angelägna frågor av etisk och moralisk natur i kursen. Inspektörerna bedömer att Värmdö gymnasiums intentioner att implementera värdegrundsfrågorna genom en lokal kurs i sig är goda eftersom de ger goda förutsättningar för många elever att få djupare kunskaper om värdegrunden och en bra plattform för frågor och diskussion kring de stora livsfrågorna. Detta får dock inte innebära att man utesluter det kontinuerliga värdegrundsarbete som skolan skall bedriva med alla elever i olika sammanhang. Innehållet i skolans lokala kurs kan dessutom ersättas med en redan befintlig nationell kurs (detta bedöms vidare under avsnitt 6).

Eleverna utvärderar såväl sina kurser som lärarnas insatser. Eleverna deltar även med representanter vid intervjuer när nya lärare skall anställas vilket enligt rektor och lärare har fallit väl ut.

Vårdnadshavare kallas till en första mer grundlig information i årskurs 1. Därefter upprätthålls kontakten via mail/brev och utvecklingssamtal så länge eleven inte är myndig. Mentorerna har en central roll i kontakten med vårdnadshavarna. De vårdnadshavare inspektörerna talade med var nöjda med den information de får från skolan. Förutom dessa kontakter är skolans hemsida en mycket god informationsportal både för elever och personal samt för vårdnadshavare och andra intresserade. Rektor har enligt läroplanen ansvar för att se till att föräldrarna till omyndiga elever får insyn i elevernas kunskapsutveckling och skolsituation. Inspektionsteamet bedömer att vårdnadshavarna till elever i Värmdö gymnasium får denna insyn på ett bra sätt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att förutsättningarna för eleverna i Värmdö gymnasium att vara delaktiga i och utöva inflytande på såväl arbetsmiljö som undervisning är mycket goda, dock måste även skolkonferens anordnas för att författningarnas krav skall uppfyllas. Rektor bör också se till att handlingsprogrammet mot kränkande behandling utvidgas och konkretiseras ytterligare så att det omfattar alla former av kränkningar. Värdegrundsfrågorna har hög prioritet i Värmdö gymnasium. Vårdnadshavarna till omyndiga elever i Värmdö gymnasium får en god insyn i elevernas kunskapsutveckling och situation i skolan.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Värmdö gymnasiums lokala arbetsplan finns tydliga konkreta mål uppsatta för elevernas lärande och undervisning. Målen är klart relaterade till de nationella mål som finns för verksamheten - såväl mål att sträva mot som direkta kunskapsmål. Inspektörerna har i sina observationer i Värmdö gymnasium tagit del av en undervisning som oberoende av ämne är varierad och tar fasta på elevers olika sätt att lära. De ges möjligheter att tillämpa och redovisa sina kunskaper på en rad olika sätt. Eleverna är engagerade och visar stor lust att lära.

Förutom den garanterade tid för undervisning som schemalagts, finns icke schemalagd tid på tisdagar, som av lärare och elever disponeras för att möjliggöra studiebesök, ämnesfördjupning och utökad tid för vissa elever att nå målen. Tiden skall även användas för att möjliggöra att arbeta heldag med exempelvis projektarbete eller med arbeten av ämnesövergripande karaktär. Skolan har bestämt att alla skall få del av ett sådant arbete minst två gånger per läsår. Lärarna i respektive kurs redovisar den använda tiden. Tisdagarna uppskattas mycket av de flesta elever som inspektörerna talade med.

I läroplanen står bl.a. att läsa: "Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Undervisningen får inte ensidigt betona den ena eller andra kunskapsformen." Inspektörerna finner att förutsättningarna för elevernas möjligheter i Värmdö gymnasium att få kunskaper av olika slag som läroplanen föreskriver är mycket goda. Undervisningen präglas av variation, möjligheter till reflektion, kritiskt tänkande och diskussion och stora möjligheter att lära på olika sätt. Eleverna lär sig att arbeta såväl individuellt som i grupp. Eleverna arbetar ämnesövergripande, deltar i planering och utvärderar sin undervisning.

Eleverna får god information om både mål och betygskriterier inför sina studieuppgifter. Alla elever har en individuell studieplan som följs upp och utvärderas vid två betygssamtal per termin och i samband med de utvecklingssamtal som hålls minst en gång per termin. Via den individuella studieplanen kan varje elevs kurser, poäng och undervisningstid följas och efterhand vilka kurser som avslutats och betygssatts. Skolan har en fastslagen bedömningspolicy vid betygssättning som lyder: "Skriftliga prov får ej utgöra det enda betygsunderlaget. Andra bedömningsformer såsom inlämningsuppgifter, lektionsaktiviteter, seminarier, redovisningar, rollspel, utställningar, mediala presentationer, med mera kompletterar prov." Inom lärargruppen förekommer ständigt pedagogiska diskussioner och diskussioner om betyg. Betygen upplevs som rättvisa av de flesta elever. Ett av målen i läroplanen är att eleverna skall ges möjlighet att ta ansvar för sina studier. Inspektörerna finner att eleverna i Värmdö gymnasium har mycket goda möjligheter till detta genom att de dels får kunskap om mål och kriterier, dels kontinuerligt får lärarnas bedömningar av i vilken utsträckning målen uppnåtts.

Alla elever som börjar i Värmdö gymnasium genomgår ett screeningtest för att skolan skall upptäcka vilka som har läs- och skrivsvårigheter så tidigt som möjligt. Skolan har en studio där en specialpedagog arbetar tillsammans med två andra lärare. Arbetet i studion planeras tillsammans med elev och vårdnadshavare då eleven inte är myndig. Vid en elevvårdskonferens upprättas vid behov åtgärdsprogram där det tydligt framgår vilka åtgärder som skall vidtas. Förutom det stöd som finns att tillgå i studion, har skolan en liten grupp på frivilligbasis för elever i samhällsvetenskapsprogrammet med studier i matematik A, engelska A och svenska A. Elever och vårdnadshavare som inspektörerna talade med var mycket nöjda med det stöd som elever får i Värmdö gymnasium. Enligt gymnasieförordningen skall en elev ges stödundervisning om skolan kan befara att eleven inte kommer att nå de kunskapsmål som finns i kursplanerna eller om eleven behöver särskilt stöd av andra skäl. Inspektörerna bedömer att skolan har ett mycket väl utvecklat arbete för att identifiera, stödja och följa upp elever som har behov av olika typer av stöd.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen i Värmdö gymnasium är föredömlig. Undervisningen präglas av variation och ger stora möjligheter att lära på olika sätt och att tillägna sig olika former av kunskap. Eleverna ges möjligheter till reflektion, kritiskt tänkande och diskussion. De lär sig att arbeta såväl individuellt som i grupp. Eleverna arbetar periodvis ämnesövergripande och i olika projekt. De deltar i planering och utvärderar och påverkar sin undervisning och sitt lärande. De har

även stora möjligheter att ta ansvar för sina egna studier genom skolans rutiner för information och uppföljning. Alla elever som behöver stöd för att uppnå målen i studierna, upptäcks tidigt och får adekvat hjälp.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Värmdö kommun har för närvarande ingen kommunal skolplan med mål och riktlinjer för verksamheten i gymnasieskolan. Värmdö gymnasium har dock en egen lokal arbetsplan för läsåret 2004/05 med både en vision för skolan och uppsatta konkreta mål avseende värdegrund, pedagogisk verksamhet och utbildning som är helt i överensstämmelse med de nationella mål som finns för de frivilliga skolformerna. I planen anges tydligt vilka mål som skall utvärderas bl.a. av elever i årskurs 2 varje år. Arbetsplanen är väl känd bland personalen men inte som plan bland eleverna eftersom de inte har varit delaktiga i arbetet med den. Enligt gymnasieförordningen skall arbetsplanen utarbetas under medverkan av all personal och elevrepresentanter. Inspektörerna bedömer att Värmdö gymnasiums lokala arbetsplan är föredömlig till sin utformning och till sitt innehåll. Skolan bör dock se till att även elevrepresentanter blir delaktiga i arbetsplanens utformning och utvärdering i fortsättningen.

Värmdö gymnasium gör en årlig kvalitetsredovisning utifrån målen i den lokala arbetsplanen. Utifrån utvärderingsresultaten sätts eventuellt nya mål upp som förbättringsområden. Skolan följer därmed författningarnas krav på kvalitetsredovisning enligt inspektörerna.

Rektorn i Värmdö gymnasium ingår i en rektorsgrupp som sammanträffar med förvaltningschefen en gång i månaden. Rektorn har även god kontakt med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och deltar ibland på nämndens möten.

I Värmdö gymnasium styr och utövar rektorn det pedagogiska ledarskapet tillsammans med skolledningens tre biträdande rektorer. Skolan är organiserad i tre enheter. Skolans tre biträdande rektorer ansvarar för var sin enhet. Inom varje enhet finns arbetslag, kring olika inriktningar eller kring varje årskurs.

Rektorn är väl förtrogen med verksamheten och väl känd bland såväl elever som vårdnadshavare. Rektorn har ledningsmöten med de biträdande rektorerna varannan vecka och styr verksamheten framförallt via de biträdande rektorerna men även genom möten, genom kommunikation i First Class (datorbaserat kommunikationsprogram) och besök ute i verksamheten. Rektor leder elevvårdskonferensen men på grund av skolans storlek hålls s.k. elevvårdsberedningar enhetsvis, och dessa leds av biträdande rektorer. Att skolan har en sådan

organisation är förståeligt utifrån skolans storlek. Inspektörerna finner dock att det i Värmdö gymnasium råder en viss oklarhet kring vem som i praktiken fattar de beslut som enligt bestämmelserna endast rektor kan fatta. Inspektörerna upptäckte att t.ex. beslut om utökat program tagits i en s.k. elevvårdsberedning utan rektor. Enligt gymnasieförordningen kan endast rektor besluta om utökat program. Inspektörerna bedömer det som viktigt att rektor snarast ser över rutinerna för elevvårdskonferensen och vilka beslut som måste fattas av rektor, eftersom det rör elevernas rättssäkerhet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrningen och ledningen av Värmdö gymnasium som god. Rektorn är känd bland elever och lärare. Rektor styr skolan och utövar sitt pedagogiska ledarskap tillsammans med övrig skolledning. En till innehållet föredömlig arbetsplan finns för skolan som är kopplad till kvalitetsredovisningen. Gymnasieförordningen måste dock följas avseende elevvårdskonferens och beslut som endast kan fattas av rektor. Elevrepresentanter bör medverka när arbetsplanen för skolan arbetas fram och utvärderas.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Värmdö gymnasium har ett brett utbud av olika utbildningar, en del med nationella inriktningar, andra med lokala. I Värmdö gymnasium får eleverna den utbildning som föreskrivs i gymnasieförordningen. Utbudet av kurser, såväl valbara som individuella val, är stort. Eleverna har tillgång till undervisning i svenska som andraspråk, modersmål och till distansundervisning. De två studie- och yrkesvägledarna på skolan lägger ner stor kraft på att informera och ge råd till eleverna i valet av studievägar. De har en väl fungerande rutin i form av en blankett som de tillsammans med eleverna och vårdnadshavare fyller i när eleven ändrar något i sin studieplan. I den finns bl.a. ett utrymme för konsekvenser av bortval av kurs.

Skolan erbjuder eleverna en stor mängd lokala kurser. Enligt gymnasieförordningen skall en lokal kurs ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. Många av Värmdö gymnasiums lokala kurser motsvarar inte dessa krav enligt inspektörerna och bör därför ersättas med redan befintliga nationella kurser eller utgöra en del av en större nationell kurs där så

är möjligt. Som exempel kan tas den lokala kursen levnadslära som till sitt innehåll går att ersätta med den nationella kursen etik och livsfrågor och kursen demokrati - och mänskliga rättigheter som ryms inom den nationella kursen samhällskunskap A.

Inspektörerna bedömer att Värmdö gymnasium för övrigt har det som föreskrivs i gymnasieförordningen, nämligen en god tillgång till olika utbildningar och skolan ger även eleverna goda valmöjligheter avseende fördjupningskurser och andra kurser.

Skolans kan ta emot elever med funktionshinder, dock inte i alla salar.

Värmdö gymnasium har som mål i sin arbetsplan att minst 100 elever varje år skall få göra ett studiebesök utomlands, vilket är ett led i skolans internationalisering. Trots att skolan avsätter pengar till dessa besök uppger rektor/skolledningen att elever fått betala mellan femhundra och tusen kronor vid dessa resor. Inspektörerna bedömer att detta inte är förenligt med intentionerna i skollagen. Undervisningen skall vara avgiftsfri. Av skollagen framgår att det får förekomma enstaka inslag i verksamheten som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Inspektörerna bedömer att femhundra kronor upp till en tusenlapp inte är en obetydlig kostnad. Alla elever skall ha tillgång till den verksamhet som skolan arrangerar oberoende av ekonomi.

Värmdö gymnasium har en mycket väl utvecklad distansundervisning som de bedriver sedan tre år tillbaka på Skolverkets uppdrag för svenska elever som befinner sig utomlands. De har nyligen blivit beviljade att fortsätta den undervisningen ytterligare fem år.

Värmdö gymnasium bedriver sedan hösten 2002 även distansutbildning för ett fyrtiotal elever i olika kommuner runt om i landet som av olika skäl inte fysiskt kan vistas i skolan. Kommunerna där eleverna bor, köper utbildningen av Värmdö gymnasium. Distansundervisningen bygger på de utbildningar som skolan har på såväl naturvetenskapsprogrammet som samhällsvetenskapsprogrammet. Eleverna kan studera ett helt program eller enstaka kurser. Eleverna får en mentor på Värmdö gymnasium och skall på den plats de befinner sig ha en handledare. Eleverna kommunicerar via det datorbaserade programmet First Class och undervisningen är webbaserad. I First - Class kan även gruppdiskussioner komma till stånd. Värmdö gymnasium har ansökt om tillstånd hos utbildningsdepartementet för att få bedriva distansundervisning men ännu inte erhållit något besked. Undervisningen tycks fungera väl och verksamheten kan vara ett bra komplement för att den kategori elever, som kommunen vänder sig till, överhuvudtaget skall kunna erhålla en gymnasieutbildning. Men nuvarande skollagsstiftning medger inte sådan undervisning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna har en god tillgång till utbildningar med varierat innehåll och att de kan göra de val av både fördjupningskurser och andra kurser som författningen föreskriver. Dock finns ett antal brister som måste åtgärdas. Många av de lokala kurser som skolan erbjuder eleverna är dock inte förenliga med kraven på lokala kurser i gymnasieförordningen och bör därför ersättas med nationella kurser för att säkra elevernas utbildningskvalitet. Skolan får vidare inte ta ut avgifter av elever för studiebesök i annat land eftersom utbildningen skall vara avgiftsfri. Den distansundervisning

som Värmdö gymnasium bedriver för elever i andra kommuner strider mot nuvarande skollagsstiftning.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Värmdö gymnasium arbetar lärare med utbildning för den undervisning de bedriver, med några få undantag i enstaka kurser. Eleverna anser att lärarna är mycket kompetenta och engagerade. Det finns en väl genomarbetad kompetensutvecklingsplan för skolans personal, som utarbetats bl.a. utifrån projektet Växtkraft - Mål 3. I kompetensutvecklingsplanen finns såväl skolgemensam utbildning som kompetensutveckling på individnivå. Vid de intervjuer och samtal som inspektörerna förde med lärare i skolan fann inspektörerna att lärarna är väl insatta i de nationella styrdokument som gäller för gymnasieskolan.

Skolans lokaler är ändamålsenliga och väl utrustade, ljusa och trevliga, förutom att det börjar bli trångt om utrymmet. Lärarna skulle önska sig fler grupperum för att få en ideal undervisningssituation. Idrottslokal äger inte skolan själv och hyr därför Enskedehallen som ligger mittemot skolan. Eleverna har god tillgång till adekvata och moderna läromedel både i form av läroböcker och i form av andra läromedel som exempelvis datorer med Internetuppkoppling. Skolan har dessutom en portal för kommunikation mellan olika grupper i skolan.

Elever och lärare har tillgång till ett skolbibliotek som på ett föredömligt sätt är en integrerad del av den pedagogiska verksamheten och undervisningen i Värmdö gymnasium. Biblioteket har egen verksamhetsplan med mål uppsatta för verksamheten och med hänvisning till mål i läroplanen. Skolbibliotekets personal har för årskurs 1 en grundutbildning i hur man använder biblioteket, de deltar i planeringskonferenser med lärarna och anordnar workshops för elever/handledare i projektarbete. Inspektörerna bedömer att Värmdö gymnasium har ändamålsenliga lokaler för den undervisning som bedrivs och att tillgången på moderna och allsidiga läromedel är mycket goda.

Många elever har lång resväg till skolan bl.a. Värmdöeleverna. Skolan har av den anledningen avgiftsfri frukost till alla elever som serveras i det lilla café som finns i skolan. Eftersom skolan inte har någon egen matsal som rymmer skolans elever, har Värmdö kommun löst lunchfrågan genom att varje elev får ett lunchkort med ett visst värde per dag. Avtal har slutits med ett stort antal närliggande restauranger där eleverna kan äta och betala med kortet. Det här uppskattas mycket av eleverna. Eleverna uttrycker att de känner sig vuxna med ansvar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resurserna i Värmdö gymnasium är av god kvalitet. Lärarna och bibliotekspersonalen utgör en betydelsefull

tillgång, de är välutbildade och har mycket goda kunskaper om de dokument som styr skolan. Även lokalerna och läromedlen är av god kvalitet.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Värmdö gymnasium övergripande är av mycket god kvalitet. Inspektörerna noterar att Värmdö gymnasium lagt stor vikt vid att intentionerna i skollagen och läroplanen skall vara utgångspunkten vid rekrytering av lärare till skolan och därigenom kunnat arbeta med stor enighet för att implementera läroplanens värdegrund, kunskapssyn och ett stort mått av elevinflytande. Undervisningen är i många stycken föredömlig och ger goda resultat. Eleverna får kunskaper om de mål som styr undervisningen, de deltar i planering av den och utvärderar den. Eleverna lär sig att arbeta självständigt och tillsammans med andra och får lära och redovisa vad de lärt sig på olika sätt. Eleverna får möjlighet att ta ansvar för såväl sina egna studier som verksamheten i stort. Inspektörerna gör även bedömningen att det stora mått av elevinflytande och delaktighet som präglar verksamheten, i sig bidragit till de mycket goda resultat som skolan visar upp. Styrningen och ledningen av skolan är god. Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

Arbetsmiljö och delaktighet

- Handlingsprogrammet mot mobbning bör revideras så att det omfattar alla former av kränkande behandling.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Elevrepresentanter bör göras delaktiga i utformandet och utvärderingen av skolans lokala arbetsplan.
- Rutinerna för elevvårdskonferensen angående vilka beslut som måste fattas av rektor behöver ses över.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Skolkonferens saknas (4 kap. 5 § gymnasieförordningen).

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

- Undervisningen är inte avgiftsfri (5 kap. 21 § skollagen).
- Lokala kurser är inte utformade i enlighet med bestämmelserna (2 kap. 14-17 §§ gymnasieförordningen).

- Värmdö gymnasium bedriver distansundervisning för elever i andra kommuner utan tillstånd (förordningen om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan 2001:158).

Datum

Ort

2005-06-02

Stockholm

Lilian Berglund Wallin

Hans-Olov Hanselid

Elisabeth Ritchey